

ONDERSTEUNINGSAANBOD SCHOLEN VOORTGEZET ONDERWIJS SWV VO WESTLAND

Inleiding

De scholen binnen het SWV VO Westland hebben gezamenlijk afspraken gemaakt over het ondersteuningsaanbod van de scholen. De inzet van deze afspraken is dat er voor elke leerling een passende school is, die de noodzakelijke ondersteuning kan bieden. Bij die ondersteuning wordt een onderscheid gemaakt tussen basis-, extra- en diepteondersteuning.

Basisondersteuning

De basisondersteuning is op de pro- en vmbo-scholen en op de havo- en vwo-scholen gelijk, maar niet identiek. Schoolbesturen hebben gezamenlijk vastgesteld wat tot de basisondersteuning behoort, maar elke school geeft dat vorm op een manier die aansluit bij de onderwijsvisie en organisatie van de school.

Extra ondersteuning

De extra ondersteuning kan per school verschillen. Het gaat dan om een aanbod voor een specifieke leerling of groep leerlingen die meer nodig heeft dan in de basisondersteuning wordt geboden. Waar nodig wordt expertise vanuit het SWV of ketenpartners ingezet.

Diepteondersteuning

De diepteondersteuning is bijzonder intensieve ondersteuning, die zeer specialistische kennis van de medewerkers vraagt en hoge eisen stelt aan een gebouw. Het is de ondersteuning die de reguliere scholen niet kunnen bieden en die binnen ons Samenwerkingsverband geconcentreerd is op het voortgezet speciaal onderwijs (VSO).

BASISONDERSTEUNING PRO/VMBO

De basisondersteuning is de ondersteuning die de school kan bieden aan alle leerlingen.

Toelating / intake / kennismaking

Intakegesprek met de leerling (LEO*¹)

Intakegesprek met de ouders (LEO*¹)

Overdrachtsgesprek met school van herkomst

Testmoment (met het oog op begeleiding)

Kennismakingsactiviteit voor start van het schooljaar (OB*²)

Kennismakingsactiviteit begin van het schooljaar

Meelopen in v.o. school voor aanname (OB*²)

Kennismakingsmoment voor ouders

Mentor leest dossier

Zorgcoördinator leest dossier (LEO*¹)

Op basis van intakegegevens wordt een ontwikkelingsperspectief opgesteld (LEO*¹)

Op basis van intakegegevens worden de klassen samengesteld (OB*²)

Informatie (voortgang) wordt teruggekoppeld naar de school van herkomst

Warme overdracht tussen zorgcoördinatoren bij instroom naar bovenbouw (LEO*¹)

Leerlingvolgsysteem

Intakegegevens worden in een geautomatiseerd LVS opgenomen

Vorderingen (cijfers) worden bijgehouden in het LVS

Gespreksverslagen worden opgeslagen in het LVS

Verzuimgegevens worden genoteerd in het LVS

Handelings- en/of begeleidingsplannen worden opgenomen in het LVS

Observaties worden opgenomen in het LVS

Testgegevens worden opgenomen in het LVS

Stoornissen worden opgenomen in het LVS

Specifieke leerbehoeften worden opgenomen in het LVS

Brieven/documenten/correspondentie worden opgenomen in het LVS
Incidentenregistratie wordt opgenomen in het LVS
Voortgang leerlingenbespreking wordt opgenomen in LVS
Voortgang bespreking IZT wordt opgenomen in LVS

Mentoraat
Elke klas heeft een mentor
Er is een taakomschrijving voor de mentor
De mentor is de eerstelijns medewerker m.b.t. leerlingenzorg
De mentor is het eerste aanspreekpunt voor de ouders
De mentor verzorgt minimaal één mentorles in de week (OB* ²)
Voor de mentorlessen wordt een methode gebruikt (bijv. Leefstijl, Kanjertraining, etc.) (OB* ²)
De mentor heeft een vast contactmoment voor zijn/haar mentorgroep
De mentor voert individuele gesprekken met mentorleerlingen
De mentor voert individuele gesprekken met ouders van mentorleerlingen
De mentor houdt (mede) het LVS bij
De mentor onderhoudt indien nodig (mail-)contact met de ouders van de leerling

Didactisch handelen
Docenten zijn in staat om hun lessen op een prikkelende manier aan te bieden
Docenten kunnen inspelen op verschillende leerstijlen van leerlingen (LEO* ¹)
Docenten kunnen signaleren welke leerbehoeften leerlingen hebben (LEO* ¹)
Docenten kunnen variëren in werkvormen
Docenten bieden structuur (in tijd, ruimte, procedures, taken en omgeving) aan leerlingen
Docenten leren leerlingen studievaardigheden (leren leren)
Docenten leren leerlingen plannen en structureren
Docenten kunnen leerlingen met dyslexie in de klas begeleiden
Docenten worden regelmatig (bij-) geschoold op didactisch terrein

Didactische behoeften van leerlingen worden in beeld gebracht (LEO* ¹)
Leerlingen worden gescreend op dyslexie (OB* ²)
Leerlingen worden gescreend op begrijpend lezen (OB* ²)
Leerlingen worden gescreend op woordenschat (OB* ²)
Leerlingen worden gescreend op spelling (OB* ²)
Leerlingen worden gescreend op achterstand of voorsprong d.m.v. methode onafhankelijke toetsen (OB* ²)
De school maakt groepsplannen gericht op de didactische aanpak in de klas (LEO* ¹)
De school heeft een dyslexieprotocol

Pedagogisch klimaat / veiligheid

Het aanleren van sociale vaardigheden is opgenomen in het basiscurriculum voor alle leerlingen
In de les wordt structureel aandacht besteed aan omgaan met elkaar
In de les wordt structureel aandacht besteed aan samenwerken
In de les wordt structureel aandacht besteed aan discriminatie / pesten
In de les wordt structureel aandacht besteed aan het omgaan met conflicten
Er zijn schoolregels opgesteld die voor iedereen goed zichtbaar in de school zijn opgehangen
Regels worden consequent gehandhaafd en er worden passende maatregelen getroffen indien de regels worden overtreden
De school heeft een pestprotocol
De school heeft een veiligheidsprotocol
De school hanteert het Meldprotocol verzuim en schooluitval regio Haaglanden
De school betreft de leerlingen actief bij het pedagogisch klimaat binnen de school (OB* ²)

Welbevinden en sociaal-emotionele ontwikkeling van de leerling

Leerlingen worden gescreend op faalangst
Leerlingen worden gescreend op sociale vaardigheden
De SAQI of SVL wordt bij leerlingen afgenomen (niet bij Pro)
De mentor voert individuele gesprekken met de mentorleerlingen
De mentor voert klassengesprekken met de mentorklas

De school biedt binnen de school een sociale vaardigheidstraining voor een daarvoor geselecteerde groep (OB* ²)
De school biedt binnen de school een faalangsttraining voor een daarvoor geselecteerde groep (OB* ²)
De school biedt binnen de school een examenvreestraining voor een daarvoor geselecteerde groep (BB* ³)
De school hanteert het protocol 'Ziekteverzuim als signaal' regio Haaglanden
De school hanteert de landelijke meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling

Schoolorganisatie m.b.t. ondersteuning

De school kan de leerling extra ondersteuning bieden op het gebied van taal
De school kan de leerling extra ondersteuning bieden op het gebied van rekenen
De school kan leerlingen met dyslexie begeleiden
De school stelt voor de leerling een ontwikkelingsperspectief op (LEO* ¹)
Dit ontwikkelingsperspectief heeft een vaste structuur (LEO* ¹)
Dit ontwikkelingsperspectief wordt met ouders en leerling besproken en bevat afspraken over hoe vaak en waarover wordt overlegd met ouders (LEO* ¹)
Dit ontwikkelingsperspectief bevat afspraken over de wijze waarop ouders betrokken worden bij de begeleiding van hun kind (LEO* ¹)
Dit ontwikkelingsperspectief is leidend voor het handelen van docenten en begeleiders (LEO* ¹)
Dit ontwikkelingsperspectief is samen met ouder(s) en leerling opgesteld (LEO* ¹)
Afdelingen beschikken over een eigen gedeelte in de school (OB* ²)
De school beschikt over laptops/computers voor toetsen
Als een leerling behoefte heeft om zich tijdelijk terug te trekken, is daar ruimte voor (LEO* ¹)
De school is rolstoelvriendelijk
Teams houden rapportbesprekingen (resultaten)
Teams houden leerlingenbesprekingen (gedrag)
Mentor overlegt met zorgcoördinator over leerlingen (LEO* ¹)
De school heeft een interne zorgcommissie (IZT)
De mentor zorgt voor een warme overdracht naar de mentor volgend jaar
De school zorgt voor een warme overdracht naar de vervolgschool of arbeidsplaats (LEO* ¹)

Functionarissen t.b.v. de ondersteuning

De school heeft een zorgcoördinator

De school heeft een schoolmaatschappelijk werker

De school heeft een vertrouwenspersoon

De school heeft een Remedial Teacher

De school heeft een dyslexiecoach

De school heeft een sociale vaardigheidstrainer (OB*²)

De school heeft een faalangsttrainer (OB*²)

De school heeft een verzuimcoördinator

De school heeft een ehbo'er

De school heeft een oudercontactpersoon

Contact met ouders / ouderparticipatie

De school organiseert kennismakingsmomenten voor de ouders met de mentor

De school informeert ouder(s) tijdig en regelmatig over de voortgang in de ontwikkeling van de leerling

School, ouder(s) en leerling maken samen afspraken over (begeleidings)activiteiten en verantwoordelijkheden (LEO*¹)

De school organiseert ouderavonden n.a.v. het rapport

De school organiseert themabijeenkomsten voor ouders

Bij afwezigheid van de leerling worden ouders *dezelfde dag* daarvan op de hoogte gesteld

Ouder(s) hebben inzage in huiswerk via internet of e-mail

Ouder(s) hebben inzage in rooster, cijfers en verzuim via internet

De school stuurt ouders een nieuwsbrief m.b.t. de ontwikkelingen in en rond de school

De school kent een ouderraad

Ouders participeren als vrijwilliger bij activiteiten (OB*²)

Deskundigheid docenten

Mentoren volgen een mentortraining

Het beleid van de school is er op gericht om de deskundigheid van de docenten op de volgende gebieden blijvend te ontwikkelen:

- *signaleren* van leer- en/of sociaal-emotionele problemen
- *omgaan met* leer- en/of sociaal-emotionele problemen in de klas
- praten met pubers
- omgaan met moeilijke groepen
- taalgericht vakonderwijs
- klassenmanagement en –organisatie

Binnen de school is deskundigheid bij docenten aanwezig op het gebied van de aanpak in de klas m.b.t.:

- faalangst
- dyslexie
- autisme spectrum stoornissen
- AD(H)D
- depressie
- agressie
- sociaal angstig / teruggetrokken gedrag
- oppositioneel gedrag

Docenten beschikken over specifieke *didactische* kennis en vaardigheden voor de begeleiding van leerlingen met extra ondersteuningsbehoeften in de groep

Docenten beschikken over specifieke *organisatorische* kennis en vaardigheden voor de begeleiding van leerlingen met extra ondersteuningsbehoeften in de groep

Docenten staan open voor reflectie op hun handelen

Docenten staan open voor ondersteuning bij hun handelen

*¹ LEO = geldt alleen (of vooral) voor de leerling met een extra ondersteuningsbehoefte

*² OB = geldt alleen in de onderbouw

*³ BB = geldt alleen in de bovenbouw

EXTRA ONDERSTEUNING PRO/VMBO

Naast de basisondersteuning biedt de school specifieke ondersteuning aan leerlingen die een extra ondersteuningsbehoefte hebben.

Verklaring van de gebruikte tekens in de tabel

+ : de school biedt dit

- : de school biedt dit niet

o : in ontwikkeling, d.w.z. de school is hiermee bezig, maar het genoemde onderwerp is nog niet volledig geïmplementeerd in de school

Verklaring van de gebruikte afkortingen in de tabel

ISW PrO : ISW Praktijkcollege

ISW VC : ISW Vakcollege

ISW HL mavo : ISW Hoogeland, mavo-afdeling

ISW SL : ISW Sweelincklaan

ISW IS : ISW Irenestraat

Lentiz DM/GL : Lentiz Dalton Mavo / Groene Lyceum

Lentiz FC : Lentiz Floracollege

PRAKTIJKONDERWIJS & VMBO BBL/KBL/GL/TL (MAVO)

COGNITIEVE & DIDACTISCHE ONTWIKKELING / STUDIEVAARDIGHEDEN / WERKHOUDING

	ISW PrO	ISW VC	ISW HL mavo	ISW SL	ISW IS	Lentiz DM/GL	Lentiz FC
Docenten zijn in staat om verlengde instructie (individueel of in klein groepje) te bieden	+	+	o	+	+	o	+
Docenten zijn in staat om de lesstof aan te passen aan het niveau van de individuele leerling	+	o	o	+	o	o	+
Docenten zijn in staat om leerlingen individuele hulp te bieden bij het opstarten van een taak	+	+	+	+	+	o	+
Docenten zijn in staat om lesmateriaal aan te passen aan de leerstijl en leerbehoefte van de individuele leerling	+	o	-	+	o	o	+
Docenten zijn in staat om leerlingen extra uitdaging te bieden in de lesstof	+	+	o	+	o	+	o
Docenten zijn in staat om lesstof visueel te maken	+	+	+	+	+	+	+

Docenten zijn in staat om leerlingen extra te ondersteunen met het organiseren van het schoolwerk, d.m.v. plannings, roosters of stappenplannen	+	+	0	+	0	+	+
De school heeft de mogelijkheid om leerlingen te screenen op dyscalculie	-	-	-	-	-	-	0
De school beschikt over een dyscalculieprotocol	0	-	-	-	+	+	0
De school is in staat om leerlingen met dyscalculie te begeleiden	+	-	+	+	+	0	0
De school is in staat om leerlingen een aangepast lesprogramma te bieden	+	+	+	+	+	+	+
De school is in staat om leerlingen in aangepaste omstandigheden examens aan te bieden	+	+	+	+	+	+	+
De school is in staat om leerlingen een aangepaste stage te bieden	+	+	+	+	+	+	+
De school heeft de mogelijkheid om extra handen in de klas te bieden	+	-	-	+	0	-	+
De school beschikt over een voorleesapplicatie (bijv. Kurzweil) voor dyslectische leerlingen	+	+	+	-	0	+	0
De school beschikt over huiswerkbegeleiding	+	+	+	+	+	-	-
De school biedt Leerwerktrajecten aan	-	+	-	-	-	-	+
De school heeft de mogelijkheid om een WISC V af te nemen en te verwerken	+	+	-	+	-	-	+
De school biedt extra aanvullende activiteiten gericht op:							
Versterken van de taakgerichtheid	+	+	0	+	0	0	+
Oefenen in aandacht en concentratie	+	+	0	-	0	0	+
Begeleiding bij motivatieproblematiek	+	+	0	+	0	0	+
Leren plannen en organiseren	+	+	0	+	0	0	+
Versterken van de zelfstandigheid	+	+	0	+	0	0	+
Verbeteren van het werktempo	+	-	0	-	0	0	0
WELBEVINDEN / SOCIAAL-EMOTIONELE ONTWIKKELING / GEDRAG							
Docenten zijn in staat problemen bij leerlingen te signaleren en er een passend vervolg aan te geven	+	+	+	+	0	+	+
Docenten zijn in staat om de leerling extra aandacht te geven bij moeilijke of nieuwe situaties	+	+	0	+	0	+	+

Docenten bieden ruimte voor motorische ontlading / bewegen tussendoor	+	-	-	+	0	-	-
De school biedt een prikkelarme omgeving	+	0	-	+	-	-	-
De school biedt de mogelijkheid om te werken met een geluiddempende koptelefoon op	+	0	+	+	+	+	0
De school beschikt over afgeschermdde werkplekken (bijv. d.m.v. een schot)	+	+	-	-	+	-	+
De school beschikt over speciale 'structuurklassen'	-	-	-	-	-	-	+
De school beschikt over klassen die in één lokaal verblijven	+	+	-	-	-	-	+
De school heeft docententeams van 8 of minder docenten per klas	+	-	-	-	-	-	+
De school biedt een Tops!-training voor een daarvoor geselecteerde groep	-	0	0	-	-	-	-
De school biedt een agressie-regulatietraining voor een daarvoor geselecteerde groep	-	0	-	-	-	-	-
De school biedt een Rots & Watertraining voor een daarvoor geselecteerde groep	-	0	-	-	+	0	-
De school beschikt over een persoonlijk begeleider/coach, anders dan de mentor, voor de leerling die dat nodig heeft	+	+	-	+	0	0	+
De school beschikt over een kortdurende opvang met deskundige begeleiding waar leerlingen met gedragsproblemen direct voor korte tijd opgevangen kunnen worden	+	0	-	+	-	-	+
De school beschikt over een speciale, veilige pauzeruimte voor leerlingen die daar behoefte aan hebben	+	0	-	+	-	0	0
De school heeft de mogelijkheid om de TRF, CBCL en YSR af te nemen en te verwerken	-	+	-	+	-	-	+
De school heeft de mogelijkheid om de SEV af te nemen en te verwerken	+	0	-	+	-	-	+
Anders, namelijk de school heeft een ADHD-coach							+
Anders, namelijk binnen VMBO4You worden cluster 4 leerlingen begeleid in een aparte setting met veel structuur en veiligheid							+
Anders, namelijk de school heeft de mogelijkheid om de NPV-J2, PMTK-S, SWL, VOZZ, NIO af te nemen en te verwerken	+						

Anders, namelijk de school heeft de mogelijkheid om de NPV-J af te nemen en te verwerken		+		+			
Anders, namelijk de school biedt 'Houd je hoofd cool' training aan voor een geselecteerde groep				+			
LICHAMELIJKE ONTWIKKELING							
De school biedt fysiotherapie	-	-	-	-	-	-	-
De school biedt Motorische Remedial Teaching (MRT)	-	-	-	-	-	-	-
De school biedt extra bewegingsonderwijs	+	-	-	-	-	-	+
De school biedt specifieke aanpassingen t.a.v. de fijne motoriek, zoals aangepast toetsenbord, hulpmiddelen bij het schrijven, etc.	+	+	-	-	0	-	-
De school werkt op afroep samen met externe specialisten als de ondersteuningsbehoeften van de leerling de eigen mogelijkheden van de school overstijgen							
Psycholoog	+	-	+	-	-	-	+
(Ortho-)pedagoog	+	+	+	+	+	-	+
Motorische Remedial Teacher	+	-	-	+	-	-	+
School Maatschappelijk Werk	+	-	+	+	-	-	+
Persoonlijke coach/begeleider voor de leerling	+	-	-	-	-	-	+
Schoolondersteuner SWV	+	+	+	+	+	+	+
Schoolarts	+	+	+	+	+	+	+
Jeugdverpleegkundige	+	+	+	+	+	+	+
Logopedist	+	+	-	-	-	-	0
Contactpersoon SKT	+	+	+	+	+	+	+
Medewerker MEE	+	+	-	-	-	-	-
Politie	+	+	+	+	+	+	+
Leerplichtambtenaar	+	+	+	+	+	+	+
De school maakt gebruik van de inzet van Onderwijs zieke leerlingen Haaglanden (OZLH)	+	+	+	+	+	+	+

TRAJECTGROEPEN

Voor sommige leerlingen is het, om verschillende redenen, tijdelijk niet mogelijk volledig onderwijs te volgen in de reguliere klas. Voor deze leerlingen is er de mogelijkheid om onderwijs te volgen in een zogenaamde trajectgroep. Dit is een hele specialistische vorm van extra ondersteuning op de reguliere school, die in een vroegtijdig stadium kan worden ingezet.

Elke schoollocatie binnen het SWV VO Westland beschikt over een trajectgroep. De trajectgroepen zijn zodanig ingericht dat zij aansluiten op de overige interne ondersteuning, de visie en organisatie van de school. Dit betekent dat de invulling van de trajectgroep per school kan verschillen.

Binnen de trajectgroep kan worden gevarieerd in de mate van integratie: leerlingen volgen een deel van het onderwijs in de trajectgroep en een deel van het programma in de reguliere klas of (vrijwel) het gehele programma wordt apart in de trajectgroep georganiseerd. Ook kan gevarieerd worden in de duur van het programma. Voor elke leerling wordt een programma op maat samengesteld, waarbij veel aandacht is voor gedragsverandering.

De scholen beslissen zelf, na bespreking in het ondersteuningsteam, of een leerling in aanmerking komt voor plaatsing in de trajectgroep.

GRENZEN AAN DE ONDERSTEUNING

Helaas zijn er grenzen aan de ondersteuning die een school kan bieden. Leerlingen die zeer gespecialiseerde ondersteuning nodig hebben, worden in voorkomende gevallen doorverwezen naar één van de scholen binnen ons samenwerkingsverband (regulier of speciaal), die de expertise heeft om aan de ondersteuningsbehoefte van de leerling te voldoen.

In zulke gevallen zoekt de school samen met ouder(s)/verzorger(s) en leerling naar een school die de leerling een passende plek kan bieden.

BASISONDERSTEUNING HAVO/VWO

De basisondersteuning is de ondersteuning die de school kan bieden aan alle leerlingen.

Toelating / intake / kennismaking

Intakegesprek met de leerling (LEO*¹)

Intakegesprek met de ouders (LEO*¹)

Overdrachtsgesprek met school van herkomst

Kennismakingsactiviteit voor start van het schooljaar (OB*²)

Kennismakingsactiviteit begin van het schooljaar

Kennismakingsmoment voor ouders

Mentor leest dossier

Zorgcoördinator leest dossier (LEO*¹)

Op basis van intakegegevens wordt een ontwikkelingsperspectief opgesteld (LEO*¹)

Op basis van intakegegevens worden de klassen samengesteld (OB*²)

Informatie (voortgang) wordt teruggekoppeld naar de school van herkomst

Leerlingvolgsysteem

Intakegegevens worden in een geautomatiseerd LVS opgenomen

Vorderingen (cijfers) worden bijgehouden in het LVS

Gespreksverslagen worden opgeslagen in het LVS

Verzuimgegevens worden genoteerd in het LVS

Handelings- en/of begeleidingsplannen worden opgenomen in het LVS

Observaties worden opgenomen in het LVS

Testgegevens worden opgenomen in het LVS

Stoornissen worden opgenomen in het LVS

Leerbehoeften worden opgenomen in het LVS

Brieven/documenten/correspondentie worden opgenomen in het LVS

Incidentenregistratie wordt opgenomen in het LVS

Voortgang leerlingenbespreking wordt opgenomen in LVS

Voortgang bespreking IZT wordt opgenomen in LVS

Mentoraat

- Elke klas heeft een mentor
- Er is een taakomschrijving voor de mentor
- De mentor is de eerstelijns medewerker m.b.t. leerlingenzorg
- De mentor is het eerste aanspreekpunt voor de ouders
- De mentor verzorgt minimaal één mentorles in de week (OB1* LJ1)
- Voor de mentorlessen wordt een methode gebruikt (bijv. Leefstijl, Kanjertraining, etc.) (OB*²)
- De mentor heeft een vast contactmoment voor zijn/haar mentorgroep
- De mentor voert individuele gesprekken met mentorleerlingen
- De mentor voert individuele gesprekken met ouders van mentorleerlingen
- De mentor houdt (mede) het LVS bij

Didactisch handelen

- Docenten zijn in staat om hun lessen op een prikkelende manier aan te bieden
- Docenten kunnen variëren in werkvormen
- Docenten bieden structuur (in tijd, ruimte, procedures, taken en omgeving) aan leerlingen
- Docenten leren leerlingen studievaardigheden (leren leren)(OB*²)
- Docenten leren leerlingen plannen en structureren
- Docenten kunnen leerlingen met dyslexie in de klas begeleiden
- Docenten worden regelmatig (bij-) geschoold op didactisch terrein
- Leerlingen worden gescreend op dyslexie (OB*²)
- Leerlingen worden gescreend op spelling (OB*²)
- De school heeft een dyslexieprotocol

Pedagogisch klimaat / veiligheid

Het aanleren van sociale vaardigheden is opgenomen in het basiscurriculum voor alle leerlingen (OB*²)

In de les wordt (structureel) aandacht besteed aan omgaan met elkaar (OB*²)

In de les wordt (structureel) aandacht besteed aan samenwerken (OB*²)

In de les wordt (structureel) aandacht besteed aan discriminatie / pesten (OB*²)

In de les wordt (structureel) aandacht besteed aan het omgaan met conflicten (OB*²)

Er zijn schoolregels opgesteld die voor iedereen goed zichtbaar in de school zijn opgehangen

Regels worden consequent gehandhaafd en er worden passende maatregelen getroffen indien de regels worden overtreden

De school heeft een pestprotocol

De school heeft een veiligheidsprotocol

De school hanteert het Meldprotocol verzuim en schooluitval regio Haaglanden

De school betreft de leerlingen actief bij het pedagogisch klimaat binnen de school

Welbevinden en sociaal-emotionele ontwikkeling van de leerling

Leerlingen worden gescreend op faalangst (OB*²)

De SAQI of SVL wordt bij leerlingen afgenomen (OB*²)

De mentor voert individuele gesprekken met de mentorleerlingen

De mentor voert klassengesprekken met de mentorklas

De school biedt binnen de school een faalangstraining voor een daarvoor geselecteerde groep (OB*²)

De school biedt binnen de school een examenvreestraining voor een daarvoor geselecteerde groep (BB*³)

De school hanteert het protocol 'Ziekteverzuim als signaal' regio Haaglanden

De school hanteert de landelijke meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling

Schoolorganisatie m.b.t. ondersteuning

De school kan hoogbegaafde leerlingen extra uitdagingen bieden

De school kan leerlingen met dyslexie begeleiden

De school stelt voor de leerling een ontwikkelingsperspectief op (LEO*¹)

Dit ontwikkelingsperspectief heeft een vaste structuur (LEO*¹)

Dit ontwikkelingsperspectief wordt met ouders en leerling besproken en bevat afspraken over hoe vaak en waarover wordt overlegd met ouders (LEO* ¹)
Dit ontwikkelingsperspectief bevat afspraken over de wijze waarop ouders betrokken worden bij de begeleiding van hun kind (LEO* ¹)
Dit ontwikkelingsperspectief is leidend voor het handelen van docenten en begeleiders (LEO* ¹)
Dit ontwikkelingsperspectief is samen met ouder(s) en leerling opgesteld (LEO* ¹)
Er is een rustige plek in de school aanwezig waar de leerling zich kan terugtrekken
De school is rolstoelvriendelijk
Teams houden rapportbesprekingen (resultaten)
Teams houden leerlingenbesprekingen (gedrag)
Mentor overlegt met zorgcoördinator over leerlingen (LEO* ¹)
De school heeft een interne zorgcommissie (IZT)
De mentor zorgt voor een warme overdracht naar de mentor volgend jaar (LEO* ¹)
De school zorgt voor een warme overdracht naar een andere locatie (LEO* ¹)

Functionarissen t.b.v. de onderwijsondersteuning

De school heeft een zorgcoördinator
De school heeft een vertrouwenspersoon
De school heeft een Remedial Teacher
De school heeft een dyslexiecoach
De school heeft een faalangsttrainer
De school heeft een verzuimcoördinator
De school heeft een ehbo'er
De school heeft een oudercontactpersoon

Contact met ouders / ouderparticipatie

De school organiseert kennismakingsmomenten voor de ouders met de mentor
De school informeert ouder(s) tijdig en regelmatig over de voortgang in de ontwikkeling van de leerling
School, ouder(s) en leerling maken samen afspraken over (begeleidings)activiteiten en verantwoordelijkheden (LEO* ¹)

De school organiseert ouderavonden n.a.v. het rapport
De school organiseert themabijeenkomsten voor ouders
Bij afwezigheid van de leerling worden ouders <i>dezelfde dag</i> daarvan op de hoogte gesteld
Ouder(s) hebben inzage in rooster, cijfers en verzuim via internet
De school stuurt ouders een nieuwsbrief m.b.t. de ontwikkelingen in en rond de school
De school kent een ouderraad

Deskundigheid docenten

Mentoren volgen een mentortraining
De school houdt actief de bekwaamheid van docenten op peil op het gebied van het <i>signaleren</i> van leer- en/of sociaal-emotionele problemen
De school houdt actief de bekwaamheid van docenten op peil op het gebied van <i>omgaan met</i> leer- en/of sociaal-emotionele problemen in de klas
De school houdt actief de bekwaamheid van docenten op peil op het gebied van 'praten met pubers'
De school houdt actief de bekwaamheid van docenten op peil op het gebied van omgaan met moeilijke groepen
Docenten hebben kennis over de aanpak in de klas van faalangst
Docenten hebben kennis over de aanpak in de klas van dyslexie
Docenten staan open voor reflectie op hun handelen
Docenten staan open voor ondersteuning bij hun handelen

*¹ LEO = geldt alleen (of vooral) voor de leerling met een extra ondersteuningsbehoefte

*² OB = geldt alleen in de onderbouw

*³ BB = geldt alleen in de bovenbouw

EXTRA ONDERSTEUNING HAVO/VWO

Naast de basisondersteuning biedt de school specifieke ondersteuning aan leerlingen die een extra ondersteuningsbehoefte hebben.

Verklaring van de gebruikte tekens in de tabel

+ : de school biedt dit

- : de school biedt dit niet

o : in ontwikkeling, d.w.z. de school is hiermee bezig, maar het genoemde onderwerp is nog niet volledig geïmplementeerd in de school

Verklaring van de gebruikte afkortingen in de tabel

ISW HL h/v : ISW Hoogeland, havo-/vwo-afdeling

ISW GHL : ISW Gasthuislaan

COGNITIEVE & DIDACTISCHE ONTWIKKELING / STUDIEVAARDIGHEDEN / WERKHOUDING

	ISW HL h/v	ISW GHL
Leerlingen worden gescreend op achterstand of voorsprong d.m.v. methode onafhankelijke toetsen	+	+
Docenten zijn in staat om verlengde instructie (individueel of in klein groepje) te bieden	o	+
Docenten zijn in staat om de lesstof aan te passen aan het niveau van de individuele leerling	o	o
Docenten zijn in staat om leerlingen individuele hulp te bieden bij het opstarten van een taak	+	+
Docenten zijn in staat om te signaleren welke leerbehoeften leerlingen hebben	-	+
Docenten zijn in staat om lesmateriaal aan te passen aan de leerstijl en leerbehoefte van de individuele leerling	-	o
Docenten zijn in staat om leerlingen extra uitdaging te bieden in de lesstof	o	+
Docenten zijn in staat om lesstof visueel te maken	+	+
Docenten zijn in staat om leerlingen extra te ondersteunen met het organiseren van het schoolwerk, d.m.v. plannings, roosters of stappenplannen	o	+
De school maakt groepsplannen gericht op de didactische aanpak in de klas	-	+
De school is in staat om leerlingen een aangepast lesprogramma te bieden	+	-
De school is in staat om leerlingen in aangepaste omstandigheden examen aan te bieden	-	+

De school heeft de mogelijkheid om extra handen in de klas te bieden	-	-
De school geeft de ruimte om conform het dyslexieprotocol voor dyslectische leerlingen een voorleesapplicatie (bijv. Kurzweil) in te zetten. Hardware en software zijn voor rekening van de ouders.	+	+
De school beschikt over laptops/computers voor toetsen	+	+
De school beschikt over huiswerkbegeleiding	+	+
De school beschikt over een speciale klas voor hoogbegaafde leerlingen	-	+
De school heeft een dyscalculieprotocol	-	-
De school heeft de mogelijkheid om een WISC V af te nemen en te verwerken	-	+
De school biedt extra aanvullende activiteiten gericht op:		
Versterken van de taakgerichtheid	0	+
Oefenen in aandacht en concentratie	0	+
Begeleiding bij motivatieproblematiek	0	+
Leren plannen en organiseren	0	+
Versterken van de zelfstandigheid	0	+
Verbeteren van het werktempo	0	+
Ouders hebben inzage in huiswerk via internet of e-mail	-	+
WELBEVINDEN / SOCIAAL-EMOTIONELE ONTWIKKELING / GEDRAG		
Docenten zijn in staat problemen bij leerlingen te signaleren en er een passend vervolg aan te geven	+	+
Docenten zijn in staat om de leerling extra aandacht te geven bij moeilijke of nieuwe situaties	0	+
Docenten bieden ruimte voor motorische ontlading / bewegen tussendoor	-	-
De school biedt een prikkelarme omgeving	-	+
De school biedt de mogelijkheid om te werken met een geluiddempende koptelefoon op	+	+
De school beschikt over afgeschermdde werkplekken (bijv. d.m.v. een schot)	-	+
De school beschikt over speciale 'structuurklassen'	-	-
De school beschikt over klassen die in één lokaal verblijven	-	-
De school biedt een sociale vaardigheidstraining voor een daarvoor geselecteerde groep	0	+
De school biedt een Tops!-training voor een daarvoor geselecteerde groep	0	-
De school biedt een agressie-regulatietraining voor een daarvoor geselecteerde groep	-	-

De school biedt een Rots & Watertraining voor een daarvoor geselecteerde groep	-	-
De school beschikt over een persoonlijk begeleider/coach, anders dan de mentor, voor de leerling die dat nodig heeft	-	+
De school beschikt over een kortdurende opvang met deskundige begeleiding waar leerlingen met gedragsproblemen direct voor korte tijd opgevangen kunnen worden	+	-
De school beschikt over een speciale, veilige pauzeruimte voor leerlingen die daar behoefte aan hebben	-	+
De school heeft de mogelijkheid om de TRF, CBCL en YSR af te nemen en te verwerken	-	-
De school heeft de mogelijkheid om de SEV af te nemen en te verwerken	-	-
LICHAMELIJKE ONTWIKKELING		
De school biedt fysiotherapie	-	-
De school biedt Motorische Remedial Teaching (MRT)	-	-
De school biedt extra bewegingsonderwijs	-	+
De school biedt specifieke aanpassingen t.a.v. de fijne motoriek, zoals aangepast toetsenbord, hulpmiddelen bij het schrijven, etc.	-	+
De school werkt op afroep samen met externe specialisten als de ondersteuningsbehoeften van de leerling de eigen mogelijkheden van de school overstijgen		
Psycholoog	+	-
(Ortho-)pedagoog	+	+
Motorische Remedial Teacher	-	-
School Maatschappelijk Werk	+	+
Persoonlijke coach/begeleider voor de leerling	-	-
Schoolondersteuner SWV	+	+
Schoolarts	+	+
Jeugdverpleegkundige	+	+
Logopedist	-	-
Contactpersoon SKT	+	+
Medewerker MEE	-	-
Politie	+	+

Leerplichtambtenaar	+	+
De school maakt gebruik van de inzet van Onderwijs zieke leerlingen Haaglanden (OZLH)	+	+
De school heeft een counselor/leerlingbegeleider		+

TRAJECTGROEPEN

Voor sommige leerlingen is het, om verschillende redenen, tijdelijk niet mogelijk volledig onderwijs te volgen in de reguliere klas. Voor deze leerlingen is er de mogelijkheid om onderwijs te volgen in een zogenaamde trajectgroep. Dit is een hele specialistische vorm van extra ondersteuning op de reguliere school, die in een vroegtijdig stadium kan worden ingezet.

Elke schoollocatie binnen het SWV VO Westland beschikt over een trajectgroep. De trajectgroepen zijn zodanig ingericht dat zij aansluiten op de overige interne ondersteuning, de visie en organisatie van de school. Dit betekent dat de invulling van de trajectgroep per school kan verschillen.

Binnen de trajectgroep kan worden gevarieerd in de mate van integratie: leerlingen volgen een deel van het onderwijs in de trajectgroep en een deel van het programma in de reguliere klas of (vrijwel) het gehele programma wordt apart in de trajectgroep georganiseerd. Ook kan gevarieerd worden in de duur van het programma. Voor elke leerling wordt een programma op maat samengesteld, waarbij veel aandacht is voor gedragsverandering.

De scholen beslissen zelf, na bespreking in het ondersteuningsteam, of een leerling in aanmerking komt voor plaatsing in de trajectgroep.

GRENZEN AAN DE ONDERSTEUNING

Helaas zijn er grenzen aan de ondersteuning die een school kan bieden. Leerlingen die zeer gespecialiseerde ondersteuning nodig hebben, worden in voorkomende gevallen doorverwezen naar één van de scholen binnen ons samenwerkingsverband (regulier of speciaal), die de expertise heeft om aan de ondersteuningsbehoefte van de leerling te voldoen.

In zulke gevallen zoekt de school samen met ouder(s)/verzorger(s) en leerling naar een school die de leerling een passende plek kan bieden.

Diepteondersteuning: Scholen voor voortgezet speciaal onderwijs (VSO)

Voor leerlingen die zeer intensieve ondersteuning nodig hebben.

Cluster 3

VSO-scholen cluster 3 zijn speciale onderwijsvoorzieningen voor leerlingen die zeer moeilijk leren (ZML), langdurig ziek zijn (LZ) en/of een lichamelijke (LG) of meervoudige beperking (MG/EMB) hebben.

Voor leerlingen die intensieve ondersteuning nodig hebben en behoren tot de doelgroep ZML, is er binnen het Westland een onderwijslocatie: het Herman Broerencollege in Naaldwijk. Voor ZML-leerlingen die meer ondersteuning nodig hebben, is er een nevenlocatie van het Herman Broerencollege in Monster. Voor Westlandse leerlingen die behoren tot de doelgroep LZ en/of LG is De Piramide in Den Haag de aangewezen onderwijsinstelling. Leerlingen die behoren tot de doelgroep MG of EMB kunnen op de Maurice Maeterlinckschool in Delft of op de Witte Vogel in Den Haag terecht.

Cluster 4

VSO-scholen cluster 4 zijn bedoeld voor leerlingen met ernstige gedragsproblematiek en/of een ernstige psychiatrische stoornis.

Voor Westlandse leerlingen wordt gebruik gemaakt van de Haagse en Delftse locaties van het Pleysier College.

De vier locaties van het Pleysier College richten zich op verschillende doelgroepen:

PLEYSIER COLLEGE	Delft	Zefier	Westerbeek	Oosterbeek
Niveau	vmbo bl t/m tl	vmbo bl t/m vwo	vmbo tl (mavo), havo en vwo	praktijkonderwijs, vmbo bl t/m tl, entree-opleiding en maatwerktraject
Gericht op	leerlingen met internaliserende en externaliserende problematiek	leerlingen die in behandeling zijn bij YOUZ	leerlingen die een stoornis in het autistisch spectrum hebben (ASS), maar ook leerlingen met andere problematiek	leerlingen met gedrags- en psychiatrische problematiek, soms in combinatie met leerproblemen en/of een verstandelijke beperking.